

ZAAD &

VOER

MAGAZINE VOOR DE
KWALITEITSBEWUSTE VEEHOUDER
Uitgave 2021/2 ■ Vlaanderen, België

In je sas met najaarsgras

03

Elke veehouder in zijn
sas met najaarsgras

06

Henry van Ittersum
'Blijf consequent
maaien'

10

Kruidenmengsels
houden ons in
beweging

12

Nat gras: zorg voor de
beste conservering

VOORWOORD

Wat brengt het najaar?

Het ene jaar is het andere niet. Dat zien we deze zomer. Na een koud en nat voorjaar en een korte 'voorzomer' waren juni en begin juli dit jaar zelfs zeer nat te noemen. Wat de nazomer ons gaat brengen is op het moment dat we dit schrijven nog een verrassing. Drie jaar lang hebben onze weides en voedergewassen in de zomer langdurig geleden onder een verzengende hitte en droogte; dit jaar hebben we meer dan genoeg water gekregen. Het trage voorjaar heeft er wel voor gezorgd dat onze voorjaarskuilen van een mindere kwaliteit zijn. Aan volume ontbreekt het niet, aan kwaliteit wel. De voorjaarskuilen bevatten namelijk gemiddeld veel minder eiwit dan normaal.

Gelukkig zijn we steeds beter in staat om een mindere voorjaarskuil te compenseren. Met name het najaar blijkt steeds meer een jaargetijde om een prachtige grassnede te winnen. Dit wordt mogelijk door het veranderende klimaat. De temperatuur blijft in het najaar steeds vaker hoog en zelfs droogte in het najaar is niet ongewoon. Door de verlenging van het groeiseizoen te combineren met nieuwe grasgenetica en een uitgekiend management, lukt weidengang en het maken van kwaliteitskuilen in het najaar steeds beter.

Meerdere mengsels in het huidige portfolio hebben uitstekende eigenschappen voor een mooie en smakelijke grassnede in het najaar. Denk daarbij onder andere aan Milkway•Beweiden, Milkway•Smakelijk en Weide365. Wanneer je daarnaast ook de draagkracht van je bodem verbetert, lukt het zelfs om koeien jaarrond vijf weken langer in de wei te laten lopen.

We kunnen ons voorstellen dat er over dit thema veel vragen leven. Wil je meer weten over de mogelijkheden van onze mengsels en hoe je deze het best kunt toepassen op je bedrijf? Neem dan contact op met onze ruwvoerspecialisten.

We wensen je een goed najaar.

Bastiaan en Frank
Barenbrug

Inhoudsopgave

- 3 Elke veehouder in zijn sas met najaarsgras
- 4 Najaarsgras: van last naar lust
- 6 'Blijf consequent maaien'
- 8 Draagkracht bodem verbetert door aandacht
- 10 Kruidenmengsels houden ons in beweging
- 12 Nat gras: zorg voor de beste conservering
- 14 Eiwitteelt én bodemverbetering in een. Het kan!

Zaad & Voer 2021/2

Voor al uw vragen over gras of graslandmanagement kunt u contact opnemen met:

Steve Van De Genachte

Account Manager (Vlaanderen, Vlaams-Brabant)
T. +32 474 10 78 09
E. svdgenachte@barenbrug.com

Pieter Vos

Account Manager (Antwerpen, Limburg)
T. +31 6 22 26 57 06
E. pvos@barenbrug.nl

Een uitgave van:

 BARENBRUG

Elke veehouder in zijn sas met najaarsgras

Lange tijd was najaarsgras vooral voor het jongvee. Maar met de nieuwste genetica, het juiste management én het veranderende klimaat is najaarsgras uitstekend in te zetten voor jouw hoog productieve melkkoeien.

□ TEKST Tom Niehof

Maximaal eigen ruwvoer inzetten, tikt zwaar door in het economisch rendement van je melkveebedrijf. Dit jaar misschien nog wel meer dan andere jaren. De eerste snede van het jaar was relatief zwaar met weinig eiwit. Een mooie najaarsnede kan dit gemis eenvoudig compenseren zodat je minder extra eiwitrijke grondstoffen hoeft aan te kopen om het gebrek aan eiwit te compenseren.

Aandacht najaarsgras neemt toe

Extra aandacht voor najaarsgras is sowieso een trend die zich versneld doorzet. Enerzijds is er het veranderende klimaat waardoor het groeiseizoen langer duurt. Ook in oktober en november is het mogelijk om goed ruwvoer te winnen. Daarnaast is op de bedrijven het aandeel jongvee lager dan voorheen als gevolg van het stelsel van fosfaatrechten. Hierdoor komt er meer najaarsgras beschikbaar voor je melkkoeien. Omdat dit gras veel eiwit bevat - en je eiwitrijk krachtvoer kunt besparen - is goed ruwvoer winnen in september tot en met november essentieel voor een goed bedrijfsrendement. Maar zoals je weet, gaat niets vanzelf. Ook een najaarsnede van hoge kwaliteit vraagt om jouw nauwgezette aandacht. Eén van de belangrijkste activiteiten in dit jaargetijde is samen te

vatten in twee woorden: actief maaien. Ofwel: zorg dat je weide er altijd fris bij staat. Regen is nooit ver weg en schimmels liggen ook altijd op de loer. Maai je weide daarom meteen

als het weer het toelaat, ook als er net wat minder gras in de wei staat.

Mooie grassnede komt er altijd

Over het groeivermogen van gras en het eiwitpercentage, hoef je je

in het najaar geen zorgen te maken. Door de mineralisatie in de bodem gedurende het jaar - en de nawerking van drijfmest - komt er altijd voldoende stikstof beschikbaar voor een mooie grassnede. Het is alleen de kunst om dit gras maximaal te benutten voor je melkgevende koeien. Eén van de opties is de toepassing van stalvoeding. In vers gras zit bijvoorbeeld 30 procent meer DVE dan in ingekuild gras. Wanneer intensief beweiden niet meer mogelijk is - of ten koste gaat van de voeropname - kun je met stalvoeding alle nutriënten maximaal benutten. ■

Goed ruwvoer
winnen in
september tot en
met november
is essentieel

Najaarsgras: van last naar lust

Najaarsgras is net zo belangrijk als voorjaarsgras. Dit jaar zelfs belangrijker! Door straks een mooie, eiwitrijke najaarskuil te maken, compenseer je de kuilen van de eerste snedes waarin relatief weinig eiwit zit.

□ TEKST **Harmen van der Sluis**

Najaarsgras is jongvee gras. Dat is veelal de praktijk. Tegenwoordig zijn we steeds beter in staat om een mooie najaarsnede te oogsten en deze met de nieuwe generatie inkuilmiddelen maximaal te benutten. Najaarsgras als last wordt hiermee omgezet naar najaarsgras als lust, waarmee je de voorraad ruwvoer een echte kwaliteitsimpuls kunt geven. En je weet: maximaal eigen ruwvoer benutten, bespaart krachtvoer en is gunstig voor je saldo. Om je najaarsgras optimaal te benutten zijn gerichte keuzes op het gebied van je weidemengsel, management en bemesting cruciaal.

Kies voor draagkracht en zodedichtheid

Najaarsgras kun je benutten door beweiden, inkuilen, stalvoeding of verwerken tot grasbrokken. Voor het beweiden of berijden heb je draagkracht en een dichte zode nodig zodat de weide in goede staat blijft. Er zijn mengsels waarbij extra wordt gekeken naar hoge draagkracht en zodedichtheid. Milkway•Beweiden dat voor 50 % bestaat uit diploïde rassen is zo'n mengsel. Het bevat een combinatie van de sterkste rassen van de rassenlijst. Ook het innovatieve mengsel Weide 365 is uitstekend geschikt om te maaien of

NAJAARSGRAS:**IDEAAL VOOR GRASBROK**

Melkveehouder Thomas Dijkstra uit Rasquert (Gr) voert sinds jaar en dag met volle overtuiging grasbrokken. 'Het maken van grasbrokken geeft mij de garantie op de beste benutting van mijn najaarsgras', aldus Dijkstra. De brokken bevatten rond de 200 gram eiwit en 870-900 VEM per kilo droge stof. Hiermee is de kwaliteit vergelijkbaar met die van krachtvoer. Door het maken van grasbrokken voert de veehouder maximaal eiwit van eigen land.

Extra aandacht tijdens de oogst en een kleine kunstmestgift in augustus zijn onderdeel van de succesformule. Door een lichte snede te maaien is de veehouder verzekert van voldoende eiwit. Verliezen en ruw as worden beperkt door op zwad te maaien. ■

te weiden in het late najaar. Weide 365 heeft daarnaast als voordeel dat het in het voorjaar vroeg begint met groeien. Je groeiseizoen verlengt hierdoor met minimaal veertien grassdagen.

Pas je graslandmanagement aan

Naast een passend mengsel, is een goed management belangrijk voor het benutten van je najaarsgras. Als het gaat om beweiden is het verstandig vanaf eind augustus eerder te maaien. Maai daarom tussen de 2 en 2,5 ton droge stof zodat er geen schimmelvorming kan optreden en gras ook sneller droogt. Een gemiddelde najaarsweide verandert hiermee in een hoogwaardige etgroene najaarsweide.

Omdat grasgroei in het najaar afneemt, kunnen je koeien snel van de ene weide naar de andere. Door gras continu kort te houden, blaast de wind het gras snel droog, komt schimmelvorming minder voor en blijft najaarsgras smakelijk. Haal de koeien bij te veel gras direct uit de weide. Maaien van de weide is dan beter. Je weides in het najaar bloten is een minder goed idee. De gemaaide bossen gras blijven namelijk liggen en gaan rotten. Dit heeft een negatief effect op de smaak. Wanneer je maait, kun je dat het beste in de namiddag doen als het gras luchtdroog is. Hierdoor blijft het gras fris ruiken en zitten er ook meer suikers in het gras. Om deze suikers maximaal te benutten, is het maken van een ééndagskuil de beste manier voor een goede conservering. Gebruik daarbij het beste inkuilmiddel dat verkrijgbaar is om meervoudige suikers om te zetten naar melkzuur, namelijk Bonsilage Forte. De pH daalt met Bonsilage Forte enorm snel zodat de conservering altijd slaagt. Het resultaat: een smakelijke kuil waar je koeien goed van vreten en maximaal van presteren.

Bemesten: houd rekening met stikstofnalevering

Wees in de nazomer spaarzaam met dierlijke mest. Door de stikstofnalevering past dierlijke mest namelijk beter in het voorjaar en begin van de zomer. Moet je toch bemesten omdat de opslag beperkend is, kies dan voor een minimale gift en voeg water toe om de mest snel op te laten nemen door de bodem. De voorkeur gaat echter uit naar kleine giften kunstmest en eventueel kali om smakelijk gras zonder kroonroest te laten groeien. ■

TIPS BIJ**ZOMERSTALVOEREN**

- Maaihoogte > 7 cm.
- Einde middag maaien voor maximaal suikers en winddroog gras.
- Houd gras zoveel mogelijk intact (oprappen zonder messen).
- Zorg voor een zo laag mogelijke bodemdruk.
- Optimale graslengte: tussen 17 en 22 centimeter.
- Bij verkleurd gras onderin de zode is inkuilen beter dan stalvoeren.

MINDER KROONROEST MET KLAVER

Rode en witte klaver zijn vlinderbloemige planten die stikstof uit de lucht vastleggen in hun wortelstelsel. Klaver wordt met name vanaf de zomer actief. Het gebruikt de stikstof voor groei en deelt deze met het gras. Daardoor is een grasklaverweide minder gevoelig voor kroonroest en dus smakelijker in het najaar. ■

Scan de QR code en zie welke voordelen jaarrond vers gras je biedt.

'Blijf consequent maaien'

Maai in het najaar zo vaak als mogelijk, maar doe dat wel als het weer het toelaat zodat je het gras minimaal 30 procent droog kunt maken. Dat is het advies van onafhankelijk adviseur en Weidecoach Henry van Ittersum.

□ INTERVIEW MET **Henry van Ittersum** □ TEKST **Will van Hoof**

Hoe kun je de benutting van najaarsgras verbeteren?

"Het meest essentiële van grasmanagement in het najaar is om de weide groen te houden. Houd het gras dus vers! Blijf consequent maaien, ook als er minder gras in de wei staat."

Betekent dit op vaste tijden maaien?

"Nee dat niet. Je moet altijd rekening houden met het weer. Maai zo vaak als mogelijk, maar doe dat wel als het weer het toelaat zodat je het gras minimaal 30 procent droog kunt maken. Wachten tot er een volledige maaisnede staat, vind ik in het najaar niet nodig. Zo'n snede is ook weer moeilijker droog te krijgen. Wanneer je maait als het gras wat korter is, ben je ook minder afhankelijk van het weer om het gras droog te maken."

Welke producten kun je het best inzetten bij beweiden of stalvoeding in het najaar?

"Beweiden of stalvoeding maakt niet zoveel uit wat betreft het rantsoen. Het belangrijkste waar melkveehouders rekening mee moeten houden is om voldoende mais over te houden voor het najaar zodat je het ureum in najaarsgras kunt compenseren. Mijn advies is: ben zuinig met mais in de zomer en compenseer voldoende in het najaar. Ook andere droge producten zoals geplette gerst, MKS en maismeel passen in een najaarsrantsoen. Daarentegen kun je natte bijproducten het beste weglaten. Zeker bij hoogproductieve koeien. Van een 'meloenenrantsoen' geven ze geen melk."

Jij bent voorstander van regelmatig maaien. Gaat dat ook kroonroest tegen?

"Jazeker. Als je de wei fris houdt, krijgen schimmels minder kans. De laatste jaren zien we dat kroonroest sowieso minder is opgetreden. Dit komt voornamelijk omdat de grasgroei stagneert in de warme zomers van de laatste jaren. Omdat de mineralisatie in de bodem wel doorgaat, krijgt de grasmat in het najaar een flinke stikstofboost. De laatste drie jaar is gras daardoor weerbaarder tegen kroonroest. Uiteraard is dit geen garantie voor de komende jaren."

Wat kunnen melkveehouders nog meer doen om het gras smakelijk te houden?

"We zien dat jonge grassen beter bestand zijn tegen kroonroest dan oudere grassen. Jong gras heeft meer groeivermogen. Ik pleit daarom voor voldoende vernieuwing van de grasmat. Bijvoorbeeld door jaarlijks een groot deel van je percelen door te zaaien direct na de droogte. De nieuwe grasplanten hebben dan weinig concurrentie van de oude grasplanten. 15 kg graszaad per hectare volstaat. In oktober heb je hier alweer profijt van door een hogere opbrengst. Wiedeggen voorafgaand aan het doorzaaien is wel aan te bevelen zodat de slechte grassen, zoals ruwbeemd, uit de mat verwijderd worden."

Is het bijzaaien van klaver een optie?

"Ik ben een voorstander van het inzaaien van een gras-klavermengsel. Klaver verbetert de smaak en is niet gevoelig voor kroonroest. Daarnaast geeft het stikstof aan de grasplanten waardoor ook het gras minder gevoelig is voor roest. In een warme bodem kiemt klaver vlot."

Zijn stalvoeding en weidegang met elkaar te combineren in het najaar?

"Wanneer koeien op stal vers gras vreten, gaat dit ten koste van de opname in de wei. Koeien worden lui als je stalvoeding toepast. Op het moment dat je met stalvoeding begint, kun je de weidegang het beste minimaliseren tot enkele uren per dag. Stalvoeding is wel een goede manier om de voordelen van vers gras volledig te benutten. In vers gras zit 30 procent meer DVE dan in kuilgras. Met stalvoeding in het najaar benut je de nutriënten in het gras maximaal." ■

'Van een
'meloenen-
rantsoen'
geven koeien
geen melk'

HENRY VAN ITTERSUM (57)

Henry van Ittersum is eigenaar van Euro Koe Idee.

Als onafhankelijk adviseur coacht hij melkveehouders op het gebied van voeding, koemanagement en ruwvoerwinning met als doel een hoger bedrijfsrendement. Daarnaast is hij als Weidecoach werkzaam voor stichting Weidegang. ■

Draagkracht bodem verbetert door aandacht

De lengte van het groeiseizoen neemt toe. Wil je hier maximaal van profiteren? Schenk dan extra aandacht aan de draagkracht van je bodem.

□ TEKST **Tom Niehof**

Weet je dat de draagkracht van je weides makkelijk te bepalen is met de hakkenproef? Druk de hak van je schoen of laars in de bodem. Lukt dit zonder kracht dan is de draagkracht onvoldoende. Is de draagkracht van je perceel slecht? Dan is er kans op vertrapping van de zode. Met de hakkenproef is de draagkracht eenvoudig te bepalen. Door aan dit kenmerk te werken kunnen jouw koeien jaarlijks twee tot vijf weken langer in de wei verblijven. Dat is snel verdiend, toch?

Vocht verdampen

De draagkracht van de bodem kan je verbeteren door je te richten op drie punten: vocht, de zode en de bodemsamenstelling. In het voorjaar is het belangrijk om

natte weilanden goed te ontwateren. Plassen kun je van het land laten stromen door het graven van kleine greppels. Vervolgens is het aan te raden om zo veel mogelijk vocht te laten verdampen door het gewas. Dit kun je onder andere bewerkstelligen door vóór de drijfmestgift in het vroege voorjaar 25 kg stikstof per hectare te strooien. Het gras komt hiermee direct in groei, ontwikkelt blad en verdampt zo het overtollige vocht dat in de bodem aanwezig is. Een andere manier om in het voorjaar water te verdampen van je percelen is door te streven naar een jonge grasmat en/of te kiezen voor grassen met een bovengemiddelde voorjaarsgroei. Regelmatig grasland vernieuwen of doorzaaien helpt om productief, snelgroeiend gras in je weide te hebben staan.

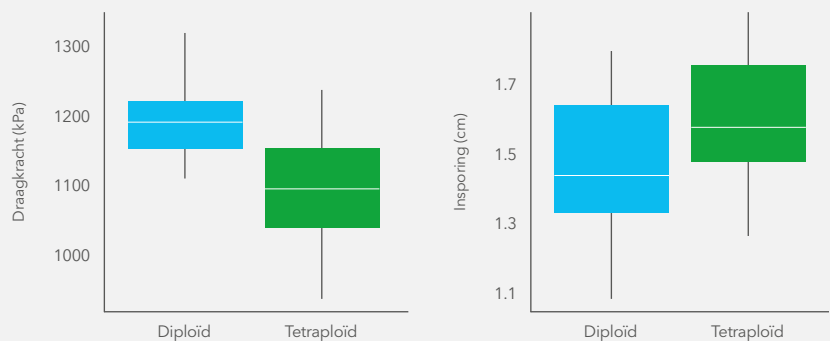

Wil je precies weten hoe jij de draagkracht van je weilanden kunt verbeteren? Raadpleeg dan de specialisten van Barenbrug voor tips over het verlengen van het beweidingseizoen. ■

Diploïd betere draagkracht

Naast de zodedichtheid is ook de wortelstructuur bepalend voor de draagkracht van je weide. Diploïde grassen hebben een dichter wortelstelsel dan tetraploïde grassen. Tot slot is de bodemsamenstelling van invloed op de draagkracht. Helaas heb je hier veel minder invloed op. Hoe meer klei en veen de ondergrond bevat en hoe hoger de grondwaterstand, hoe slechter de draagkracht. Een goede ontwatering op en naast percelen is noodzakelijk om de bodemsamenstelling niet in je nadeel te laten werken. ■

De draagkracht en insporing bij diploïde en tetraploïde grasrassen

Bron: PPS Bodem, Ruwvoer en Kringlooplandbouw

Houd rekening met het volgende stelregel: om schade aan de grasmat te voorkomen tijdens beweiding, moet de draagkracht minimaal 700 kPa per vierkante centimeter zijn.

Goed wortelstelsel

Om je zode in optimale conditie te krijgen, is het belangrijk om de goede grassen in je weide te hebben staan. Engels raigras ontwikkelt namelijk een beter wortelstelsel dan veldbeemd of ruwbeemd. De draagkracht van de bodem neemt daardoor toe. 60 procent goede grassen in een weide is de absolute ondergrens. Zorg er vervolgens voor dat de zode steeds kort afgevreten wordt. Wanneer je deze werkwijze doorvertaalt naar het beweidingssysteem dan bereik je met het Nieuw Nederlands Weiden een goede draagkracht. Ook standweiden is goed voor het verkrijgen van een betere draagkracht. Welk beweidingstype je ook gebruikt: zorg in ieder geval voor een evenwichtige beweiding wanneer je de draagkracht van de grond wilt verbeteren.

Pedro Jansen van het Louis Bolk Instituut meet met de koeienpootmethode welke mengsels de meeste draagkracht hebben. Scan de QR code en bekijk welke methodes Pedro nog meer uitvoert om de draagkracht te bepalen. ■

Cichorei

Kruidenmengsels houden ons in beweging

Met NutriHerb weet je zeker dat je een kruidenmengsel zaait van de allerhoogste kwaliteit. Maar wat vandaag goed is, moet morgen beter. Daarom zijn onze onderzoekers van Barenbrug altijd op zoek naar de beste combinatie van kruidensoorten, types en rassen. Ons doel: altijd het beste voor de boer én het klimaat.

□ TEKST **Tom Niehof**

Omdat weiden met kruiden in Nederland en België nog een relatief nieuw fenomeen is, zit er nog volop ruimte voor verbetering. Binnen de verschillende soorten kruiden zijn er namelijk meerdere types en/of rassen; allemaal met verschillende eigenschappen. Onderling hebben

de kruiden ook nog eens invloed op elkaar. Door eigen onderzoek, onderzoek met partners (waaronder Wageningen UR) én informatie te verzamelen vanuit onze wereldwijde research, zijn we in staat mengsels samen te stellen die het beste passen bij ons zeeklimaat.

Ervaring uit Nieuw-Zeeland

De basiskennis van kruidenmengsels komt uit Nieuw-Zeeland waar wij al decennialang onderzoek doen. Vooral cichorei, smalle weegbree en witte klaver zijn daar populair. Melkveehouders in Nieuw-Zeeland zijn gewend om gras te combineren met kruiden. Ook worden deze kruiden ingezet als monoteelt voor beweiding. Melkveehouders streven naar een optimale combinatie tussen opname, gewasopbrengst en melkproductie bij zowel beweiding als maaien. De praktijkkennis die daar ontwikkeld wordt, passen wij toe in NutriHerb.

Cichorei goed voor bodem en diergezondheid

Cichorei is een tweejarig voederkruid dat je verrast. Zo geeft cichorei juist een hoge opbrengst in de zomer. Ook bevordert het zowel de smaak van de weide, de bodemstructuur als de diergezondheid. Cichorei levert veel functionele mineralen, waaronder selenium. Dit mineraal is van belang voor de vruchtbaarheid en vermindert de methaanproductie in de pens. Cichorei heeft ook een remmende werking op wormen in het maagdarmkanaal. Kortom: cichorei is een allround voederkruid dat opbrengst en meerdere positieve eigenschappen met elkaar combineert. Bij voorjaarsinzaai, en daarna droogte, kan cichorei de overhand krijgen in de botanische samenstelling. Dit risico verklein je door de weide dan intensiever te maaien.

Smalle Weegbree

Smalle weegbree

Naast cichorei heeft smalle weegbree een prominente plaats in ons NutriHerb-mengsel. Ook smalle weegbree levert een goede opbrengst en is zeer droogteresistent. Dit voederkruid remt de mineralisatie waardoor stikstof langzamer beschikbaar komt. Weides profiteren zodoende

langdurig van de stikstofvoorraad en laten een constant groeipatroon zien. Smalle weegbree wordt ook wel de natuurlijke 'Entec' genoemd. Net als cichorei vermindert smalle weegbree de methaanproductie en heeft dit kruid dus een positief effect op het verlagen van broeikasgassen. Bovendien plassen koeien door smalle weegbree

meer. Dit komt door de actieve biologische bestanddelen die een laxerende, vochtafdrijvende werking hebben. Dit geeft een antimicrobiële en ontstekingsremmende werking en het is een antioxidant. Het is dus duidelijk dat smalle weegbree de gezondheid van je koeien bevordert.

Verskillende types weegbree

Smalle weegbree is grofweg onder te verdelen in twee types: eco en coolseason types. Op onze research locaties onderzoeken wij meerdere rassen. Hieruit blijkt dat vooral de ecotypes wintervaster zijn en het daardoor beter doen onder Nederlandse omstandigheden. Bovendien geven deze types zowel een goede opbrengst in een mengsel (met andere kruiden en grassen) als een goede enkelvoudige opbrengst. Ook zijn er veel verschillen in de stand van het blad wat invloed heeft op de opbrengst en samenstelling van een mengsel. Smalle weegbree is persistent in een mengsel - het zaait zichzelf uit - waardoor de kruidensamenstelling van de weide vele jaren optimaal is.

Rode Klaver

Functionele kruiden

Naast cichorei en smalle weegbree bevat NutriHerb andere kruiden, waaronder rode en witte klaver, esparcette, rolklaver en luzerne. Dit mengsel van functionele kruiden wordt aangevuld met Engels raigras of zachtbladig rietzwenk. Deze grassen groeien meer open en verticaal en hebben een tragere beginontwikkeling waardoor ze voldoende ruimte geven aan de kruiden om zich te ontwikkelen. Kies je als melkveehouder voor een maximale opbrengst én kwaliteit? Kies dan voor de NutriHerb-mengsels van Barenbrug! ■

Vitaminen en mineralen								
	Natrium	Kalium	Magnesium	Calcium	Fosfor	Zink	Koper	Seleen
	Na	K	Mg	Ca	P	Zn	Cu	Se
	gram	gram	gram	gram	gram	mg	mg	µg
Gras	1,6	35	2,3	6	4,9	40	9	97
Witte klaver	1,4	32	3,4	13	3,7	39	10	98
Cichorei	3,0	48	3,1	14	5,2	97	17	182
Smalle weegbree	1,3	39	2,8	15	4,7	61	11	120
Norm koe 30L (CVB)	1,3	7,7	2,3	3,7	2,9	29,5	11,7	165

Nat gras: zorg voor de beste conservering

Najaarskuilen zijn vaak natter en bevatten meer ruw as. Dit kan een goede conservering flink in de weg staan. Toevoegen van de juiste bacteriën is dan de oplossing. Het inkuilmiddel **Bonsilage Forte** is specifiek samengesteld voor het inkuilen van nat gras. Twijfels over je najaarsgras? Neem dan geen risico en help je graskuil met de conservering.

De drie bacteriestammen in **Bonsilage Forte** verlagen razendsnel de pH waardoor je kuil in korte tijd stabiel is. Resultaat: boterzuurbacteriën krijgen geen kans en de energie, eiwit én goede smaak blijven behouden. Steeds meer veehouders kiezen voor **Bonsilage Forte** als ze te maken hebben met nat gras. De Vlaamse veehouders Koen en Frank Rys en Herman D'Hauwe, overtuigd gebruikers van **Bonsilage** inkuilmiddelen, kiezen voor hun najaarsgras voor **Bonsilage Forte**.

□ TEKST **Astrid van den Brink**

Voer als bron van energie

In het pittoreske Maldegem runt Koen Rys samen met zijn vader Frank een melkveebedrijf met tweehonderd melkkoeien. De laatste jaren hebben vader en zoon flink ingezet op automatisering. Een voerrobot zorgt nu voor een stabiele aanvoer van kuilvoer. De koeien keken er in het begin wel wat raar van op, maar nu ze het gewend zijn, zorgt de constante aanvoer voor rust. Koen: "Het resultaat is dat de melkgift erop vooruit is gegaan."

Melkveehouder Koen Rys

De vooruitgang in de melkgift is ook te danken aan een goede samenstelling van het voer. De dieren eten meer, sparen hun krachten voor een hogere melkproductie, en uiteindelijk daalt de kostprijs per liter." Dankzij een vertegenwoordiger van Barenbrug kwamen ze **Bonsilage Fit Gras** en **Bonsilage Forte** op het spoor.

Geen kuilverliezen

"We verliezen quasi niets op onze kuil. We besteden veel aandacht aan het proces, maar dankzij **Bonsilage** hebben we ook de garantie dat wat erin gaat, er ook weer uitkomt. Ik denk niet dat we een hectare verliezen op de 45 die we inkuilen. Het is een intensief proces, dat wel - binnen de 24 uur kuilen we het gras in. Daarbij gaat er specifiek aandacht uit naar het aanrijden in dunne laagjes en er wordt zo schoon mogelijk gewerkt om ruw as te voorkomen. Ruw as in de kuil blijft een aandachtspunt, maar door het gras droger in te kuilen is het lager dan voorheen", aldus de veehouder.

Met **Bonsilage** hoger rendement

"We gebruiken **Bonsilage Fit Gras** nu sinds een jaar of vijf. Dankzij de unieke omzetting van restsuiker en melkzuur

in propyleenglycol is het een echte energieboost voor de dieren", vertelt de Vlaamse veehouder met volle overtuiging. "De toename in productie is het mooiste bewijs van de werking. De koeien eten meer, er is nagenoeg geen kuilverlies en de opname van voedingsstoffen is erop vooruitgegaan.

'We verliezen quasi niets op onze kuil'

Het grootste verschil merken we wel bij het najaarsgras. Waar de koeien het voorheen links lieten liggen, eten ze het nu dankzij **Bonsilage Forte** met veel smaak op. Ook tijdens de grauwe wintermaanden leveren de koeien een veel hogere melkproductie." Door de producten correct te gebruiken, behaalt het veebedrijf een veel hoger rendement op het melkvee. "We zouden het eens een jaar zonder **Bonsilage** moeten proberen om het exacte effect te meten, maar dat risico nemen we natuurlijk liever niet." ■

Omschakeling naar biologisch landbouwbedrijf

In het Vlaamse Sint-Lievens-Houtem runt Herman D'Hauwe als achtste generatie een melkveebedrijf. In 2016 besloot hij om te schakelen naar biologische landbouw. "In tegenstelling tot wat veel mensen beweren, is bioteelt wél rendabel", steekt Herman van wal. "We hebben volledige controle over de voeding; we weten wat onze dieren eten, waar het vandaan komt."

Melkveehouder Herman D'Hauwe

**'Dankzij Bonsilage
verhogen we het
rendement op ons
kuilvoer'**

"Biologisch krachtvoer is niet alleen onbetaalbaar, het aanbod is ook zeer beperkt", aldus de Vlaamse veehouder. Herman hecht veel waarde aan de

samenstelling van het voer. Hij voert een mix van gras van de tweede en vierde snede, aangevuld met maïs. Herman: "Per hectare halen we ongeveer 3 ton droge stof per snede. Dankzij Bonsilage verhogen we het rendement op ons kuilvoer."

Smakelijke kuilen

Om de erkenning als bio-landbouwbedrijf te behouden, mogen ze geen propyleenglycol toedienen. Dit moet dus uit de voeding komen. Herman zet daarom Bonsilage Fit Gras

in voor de productie van propyleenglycol. Bijkomend voordeel van Bonsilage is dat de kuil veel beter ruikt. Dit gaat vooral op bij najaarsgras". Hiervoor gebruikt Herman al jaren Bonsilage Forte. Sindsdien hebben de koeien eetlust, waardoor de productie steeg. "Het is zeker voor ons als bio-veehouderij de moeite waard om te investeren in de ruwvoer kwaliteit", vertelt Herman met volle overtuiging. D'Hauwe gelooft in de toekomst van bio. "De focus op gezonder leven en belangstelling voor lokale productie is het bewijs dat we de juiste beslissing hebben genomen." ■

DE PERFECTE NAJAARSKUIL

Vaak lukt het niet om je najaarsgras goed droog te krijgen, is het suikergehalte laag of het ruw as gehalte aan de hoge kant. Neem dan geen risico! Bonsilage Forte, speciaal voor nat gras, conserveert met weinig suiker je kuil. Dit bevordert een goede conservering.

PROTAPLUS:

MEER EIWIT MET MINDER INPUT

- Moeiteloos meer eiwit van eigen land
- Opbrengstbooster
- Minder zorgen bij droogte
- Geschikt voor tussenteelt

Eiwitteelt én bodemverbetering in een. Het kan!

Wil je moeiteloos meer eiwit halen van eigen land en de bodemvruchtbaarheid van je grond verbeteren? Zaai dan hét klavermengsel Protaplus als tussenteelt van zes tot twaalf maanden. Zo vang je twee vliegen in een klap.

□ TEKST Harmen van der Sluis

Een groenbemester zaai je voor het gezond houden of verbeteren van je bodem. Maar wat is er nu mooier om dit te combineren met de teelt van eiwitrijk ruwvoer. Dat kan met Protaplus. Je kunt het zaaien als volggewas of als bodemverbeteraar maar ook als snelle ruwvoeroplossing om in korte tijd maximaal eiwit te oogsten. In vergelijking met blijvend grasland levert Protaplus tot 30 procent meer eiwit. De basis van deze opbrengstpotentie ligt in de beproefde samenstelling. In Protaplus vind je de beste Italiaanse raaigrassoorten en de snelst groeiende klavers.

De voordelen van Protaplus

Grasgroenbemesters leggen van alle groenbemesters het meeste organische stof vast. Deze organische stof uit gras zorgt op jouw percelen voor een hoge nalevering van stikstof voor teelten die volgen. Naast organische stof heeft gras het voordeel van een goede beworteling van het bovenste gedeelte

van je bouwvoor. Vlinderbloemigen hebben als voordeel dat de nalevering van stikstof voor een volggewas meteen aanwezig is. Daarnaast zorgen de wortels, en met name de penwortels, voor een verbeterde structuur en vochthuishouding. Protaplus combineert de voordelen van grasgroenbemesters en vlinderbloemigen. Met groenbemesters die uitsluitend bestaan uit Italiaans raaigras heb je het risico dat het suikergehalte en ruweiwitgehalte niet in balans zijn. Juist door de combinatie met eenjarige klavers krijg je een optimale balans tussen energie en eiwit. Samenvattend kun je stellen dat de combinatie van snelle vlinderbloemigen met gras uniek is: het geeft balans aan je ruwvoer met meer eiwit van eigen land, legt stikstof vast voor een volggewas en verbetert tot slot de bodemvruchtbaarheid.

Protaplus tackelt problemen bij droogte

De laatste jaren merken we dat de zomers droger

Liefde voor

worden. Daarin kan Protaplus op drie manieren een meerwaarde vormen. Allereerst ben je met Protaplus in staat om vroeg in het voorjaar of juist in het najaar extra eiwitrijk ruwvoer te telen zodat je ook in de droge jaren voldoende ruwvoervoorraad hebt. Daarnaast houdt Protaplus door de penwortels van de klavers de productie langer vol bij droogte. Tenslotte verhoogt het mengsel de organische stof in de bodem waardoor de grond in het vervolg langer vocht vasthoudt. Ook een volggewas als mais heeft hierdoor langer de beschikking over bodemvocht waardoor de oogstzekerheid wordt verhoogd.

Snel eiwitrijk ruwvoer

Heb je op korte termijn eiwitrijk ruwvoer nodig? Bijvoorbeeld omdat je weinig ruwvoer hebt of heb je juist voldoende ruwvoer maar helaas met lage eiwitgehaltenes. Dan is Protaplus dé oplossing voor jou. Zaai het mengsel als tussenteelt voor zes tot twaalf maanden. Vervolgens kan je kiezen om het perceel te maaien of in te zetten voor zomerstalvoeding. Met name voor het zaaien na een graanoogst is Protaplus een zeer geschikt gewas. Je verbetert de bodem én je oogst eiwitrijk ruwvoer. ■

PROTAPLUS HEEFT GREENEARTH LABEL

Protaplus voldoet op verschillende manieren aan het GreenEarth label van Barenbrug:

- Door de productie van eiwitrijk ruwvoer bespaar je op de aankoop van duur krachtvoer
- Door het vastleggen van stikstof is er minder kunstmest nodig op je bedrijf
- Door het verbeteren van de bodem heb je meer opbrengst van volggewassen

Vanwege mijn eerste deelname aan Alpe d'Huzes via BIG Challenge in 2013, ben ik verknocht geraakt aan wielrennen. Inmiddels zijn mijn ambities verschoven en heeft niet zozeer de sportieve uitdaging prioriteit maar geld inzamelen voor het goede doel en bovenal sectorpromotie. Boeren zijn goed bezig, dat zie ik elke dag. Er zit een hele wereld achter de agrarische sector waaruit blijkt dat we professioneel, goed en duurzaam werken. Het blijft helaas nodig om continu met onze omgeving te communiceren en ze mee te nemen in ons verhaal. Dus fietsen voor sectorpromotie blijf ik voorlopig graag doen. Tijdens het fietsen heb ik ook tijd voor een andere bezigheid, namelijk het bekijken van graspercelen. Ik beoordeel hoe het gras erbij staat. Of het al bemest is, wanneer er gemaaid wordt, hoe lang het gras blijft liggen na maaien en hoe na de oogst de hergroei plaatsvindt. Het zorgt er onder andere voor dat ik midden in de boerenpraktijk sta en ook gevoel houd met de diversiteit aan groeiomstandigheden bij de teelt en oogst van ruwvoer.

Waar ik me soms over verbaas, is hoe divers er met nieuw ingezaaid grasland wordt omgegaan. Iets dat allereerst een hele investering is geweest (ploegen, klaarleggen en inzaaien) kan vervolgens met één verkeerde actie tenietgedaan worden. Denk bijvoorbeeld aan te vroeg in het voorjaar het perceel berijden, een te hoge bandenspanning of te laat of te kort maaien waardoor de hergroei traag is en onkruid een kans krijgt. De juiste zaken op het juiste moment én op de juiste manier doen, is door klimaatverandering en strenge regelgeving niet altijd eenvoudig.

Timing, af en toe geduld maar altijd heel veel liefde voor gras zijn van cruciaal belang om de weilanden langdurig goed te houden. Kennis speelt hierbij ook een belangrijke rol. Met deze Zaad&Voer deel ik mijn liefde voor gras met jullie en hoop ik mijn steentje bij te dragen aan nog mooiere groene weides.

Tom Niehof
International productmanager
ruwvoer

BARENBRUG BELGIUM
UILENSTRAAT 155A
9100 SINT-NIKLAAS

PB-PP | B-53
BELGIE(N)-BELGIQUE

Make Life Beautiful

Het verbeteren van de gezondheid van melkvee, het stimuleren van biodiversiteit, het vergroten van de hoeveelheid organische stof maar ook het genieten van het prachtige Vlaamse landschap tijdens een fietstochtje. Gras is van grote waarde. Wij doen er alles aan om hier, samen met u, duurzaam van te profiteren.

Wij zijn namelijk elke dag op zoek naar nog innovatieve grasoplossingen. Dit doen we door met u in gesprek te blijven. Uw gedrevenheid gecombineerd met onze kennis van

de nieuwste technologieën, maakt dat we al 116 jaar de mooiste producten maken. We schuwen niet om tijdens deze zoektocht af te stappen van de gebaande paden. Tja, soms liggen de beste ideeën daar waar je ze niet verwacht. Eén ding is hierbij zeker; het belang van u als gebruiker van ons gras staat altijd centraal.

Bij Barenbrug geloven wij erin dat met het maken van kleine stapjes we groeien naar een groene, duurzame wereld. Stapt u met ons mee?

 BARENBRUG

Make Life Beautiful

